

CORTINARIUS ROMAGNESII

Tj. de Cock Buning

Dirk de Raetlaan 42
Wassenaar

Eind april 1977 brachten wij voor het eerst in dit seizoen een bezoek aan de Flevopolder. Eigenlijk verwachtte ik zo vroeg in het jaar niet veel, maar zie: *Helvella acetabulum* bij duizenden, prachtige exemplaren van *Coprinus atramentarius* en *C. micaceus*, een paar niet gedetermineerde enkelingen en op een paar plaatsen honderden exemplaren van een kleine zeer donkere *Cortinarius*. Aangezien er nog niet veel te determineren viel, nam ik er maar een aantal van mee. Tegen de verwachting in voerde de "Flore" (1) vrij gemakkelijk tot een naam, die na het lezen van de beschrijving van Henry (2) op het Rijksherbarium juist bleek te zijn.

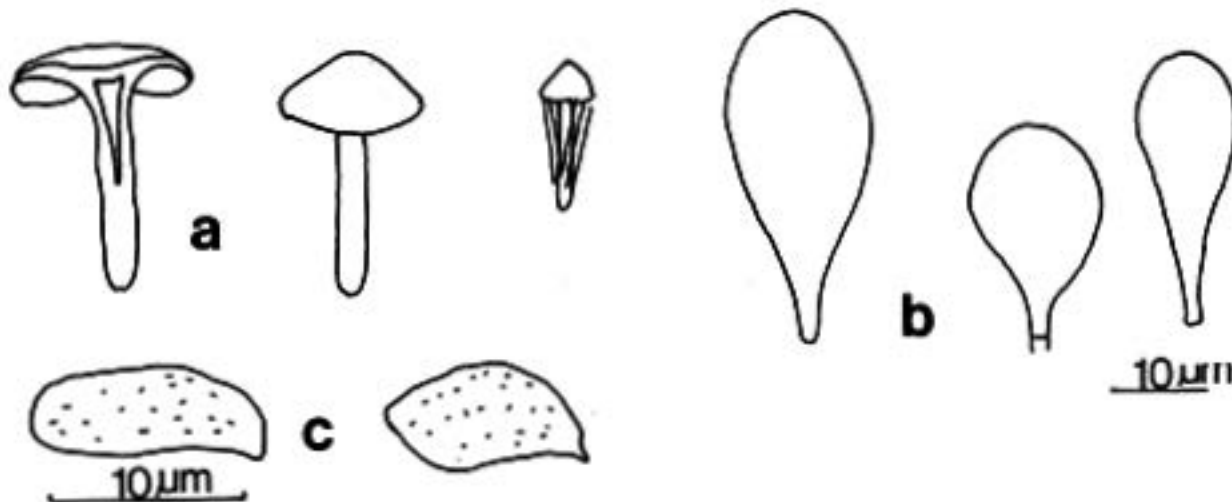
Aangezien bij het Rijksherbarium geen vondsten van deze soort geregistreerd waren en ook bij navraag bij enige van onze leden die zich aan *Cortinarius* wagen deze soort niet bekend was, laat ik hier een beschrijving volgen. De soort, die in Frankrijk "niet algemeen" wordt genoemd, komt in de Flevopolder, en waarschijnlijk ook in de andere nieuwe polders, massaal voor.

CORTINARIUS ROMAGNESII R. HENRYStandplaats:

Op zandige wegen in bos van fijnspar, dicht bij de bosrand tussen schaars mos en kort gras in grote troepen, zowel enkel als in bundels. Daarnaast ook aangetroffen in wegbermen en eikenbosjes, maar dan niet in zulke grote troepen. De bodem is kalk- en mineraalrijk. In de "Flore" worden als biotoop oude bemoste brandplekken genoemd maar reeds vaker zijn paddestoelen van brandplekken gevonden op kalk- en mineraalrijke bodem, zoals d'e in de polders voorkomt (pH boven 7).

Deze soort verschijnt, zoals ook in de "Flore" wordt aangegeven, reeds vroeg in de lente, in april.

Hoed: 0,5-2 cm, eerst bolvormig, dan variabel van vorm: konisch met duidelijke bult, half bolvormig, konveks of vlak. Oudere exemplaren vertonen vaak een golvende rand. Hygrofaan. De kleur varieert van zijdeachtig glanzend donker bruinzwart, soms met iets roodachtige rand tot mat donkerbruin; deze kleurvariaties



Cortinarius romagnesii: a. vruchtlichamen; b. cystidia; c. sporen

komen voor tussen dicht bij elkaar staande exemplaren. De hoedhuid bestaat uit hyfen met bruin pigment en vaak bruine inkrustatie en ziet er met de loep, afhankelijk van de vochtigheids-toestand, ook verschillend uit. Bij droge exemplaren lijkt die hoedhuid door de radiaal-vezeligheid op die van een *Inocybe*. Maar bij vochtige exemplaren zijn die velumvezels niet meer afzonderlijk te zien en lijken versmolten met de eronder liggende laag. De hoedhuid maakt dan een wat vettige indruk, zonder echter kleverig aan te voelen. Alleen op de hoedrand zijn dan nog hier en daar velumresten waar te nemen. Het oppervlak ziet er dan betrekkelijk glad of fijn wrattig of fijn gerimpeld uit ("ruguleux"). Bij oudere exemplaren is het hoedcentrum vaak fijn wrattig-schubbig. Het hoedvlees is witachtig bruin. De geur is licht zurig, de smaak mild.

Lamellen: Deze zijn bij de zeer jonge exemplaren wit, dan licht bruingrijs en tenslotte roodbruin. De spatie is normaal tot vrij ruim. Ze zijn breed, buikig, aanvankelijk voor ca. 2/3 aangehecht, maar later van de steel loslatend tot bijna vrij.

Steel: Afmetingen 13-20 x 2-4 mm. Cylindrisch, soms met iets verdikte basis, aanvankelijk massief, later hol in de bovenhelft. Bij nog gesloten exemplaren loopt het velum vanaf de hoedrand naar de steeltop en verder tot aan de steelbasis. Dit velum is wit, waardoor de stelen van de jonge exemplaren wit zijn, daar het de hele steel als een vezelige mantel bekleedt. Men kan deze mantel met een naald lostrekken, waarna de vrij donkerbruine steel bloot komt. Bij het ouder worden neemt de mantel steeds meer de kleur van de steel aan. Bij volwassen exemplaren heeft

de steel de kleur van de hoed of iets lichter, maar kan ook, vooral naar de basis toe, tot zwartbruin worden.

Mikroskopische kenmerken: De lamelsnede is dicht bezet met dunwandige knotsvormige cellen, 20-36 x 8-16 μ m. Pleurocystiden zijn afwezig. De sporen zijn tamelijk fijnwrattig, en hebben een vrij scherp toegespitste apiculus, 8-10-(11) x (4,7)-5,6 μ m.

Chemische reacties: Hoed en steel worden zwart met KOH.

Kommentaar: *Cortinarius romagnesii* lijkt sterk op *C. helobius* Romagn. en is makroskopisch daarvan nauwelijks te onderscheiden, echter:

- *C. helobius* groeit in moerassige grond tussen mos, in zomer en herfst. Deze is o.a. door Dr.C. Bas gevonden in het Naardermeer.
- *C. romagnesii* groeit volgens Henry reeds in april in siliciumhoudende grond op oude bemoste brandplekken. In de polder op kalk- en mineraalrijke grond, eveneens vanaf april.

De sporen van *C. helobius* zijn tamelijk grofwrattig (volgens de tekening van Romagnesi inderdaad zeer grof), die van *C. romagnesii* zijn tamelijk fijnwrattig en zien er ook iets verschillend uit.

Naschrift: In het herbarium van de fam. Tjallingii bleken zich exsiccaten van *C. romagnesii* te bevinden, zij het niet als zodanig gedetermineerd. Daarbij waren enkele exemplaren met een hoeddiameter tot 5 cm, die overigens zeer sterk op deze soort lijken, maar veel grotere randcellen hebben. Ik heb zelf niet dergelijke extreem grote vruchtlichamen gezien.

Literatuur:

1. Kühner, R. et Romagnesi, H. (1953) - Flore analytique des champignons supérieurs.
2. Henry, R. (1937) - *Cortinarius romagnesii* nov. spec. - Bull. Soc. mycol. France 53: 313-316.
3. Romagnesi, H. (1952) - *Cortinarius helobius* nov. spec. - Bull. Soc. Naturalistes d'Oyonnax 6: 59.

Summary:

Cortinarius romagnesii R. Henry is recorded from the Netherlands for the first time. It appears from early April on in large numbers in the Flevopolder and probably also in other new polders. *C. romagnesii* does not grow there on burnt places, but on sandy soil, rich in chalk and minerals.

DISCINA PERLATA

EEN SOORT NIEUW VOOR NEDERLAND

P. Eilers

Jekerstraat 184
Enschede

Tijdens een wandeling op 20 maart 1977 door het landgoed Hof Espelo (gemeente Enschede) vond ik op een verwaarloosd houtopslagterrein, op zanderige grond vermengd met veel schilfers van naald- en loofhout een bruine, kortgesteelde bekerzwam. Dit exemplaar bleek te jong te zijn voor determinatie, er hadden zich nog geen sporen ontwikkeld.

Twee weken later vond ik een groter exemplaar, dat sporen bleek te hebben. De determinatie met de, overigens zo heldere, tabellen van Maas Geesteranus (1) wilde toch niet lukken. Naar achteraf bleek was ook dit exemplaar nog te jong. De door uitpersen verkregen vrije sporen toonden nog niet de later zo onmiskenbare apikulate structuur.

Van een derde pluk op 13 april (verspreid over het terrein stonden er inmiddels een 15-tal exemplaren) ging een aantal naar Dr. Maas Geesteranus, die, per omgaand, berichtte dat het *Discina perlata* (Fr.) Fr. betrof, nieuw voor Nederland.

Tot 22 april trof ik exemplaren op het terrein aan, waarvan ik er voor nader onderzoek verzameld heb.

Beschrijving van de vondst.

Apothecium. Schotelvormig, onregelmatig. Soms met één of meer hoge plooiën, dan soms zelfs wat zadelvormig. Rond de steelaan-